

Bestrijding van bladluizen in wintergranen

Ook dit najaar en volgend voorjaar zullen, afhankelijk van de bladluizendruk, mogelijk behandelingen tegen bladluizen nodig zijn om overdracht van het dwergvergelingsvirus te voorkomen. – NAAR: ICG –

Bladluizen kunnen in sommige jaren door het overbrengen van het dwergvergelingsvirus (*Barley Yellow Dwarf Virus* of BYDV) heel wat schade veroorzaken, niet enkel in wintergerst maar ook in wintertarwe. Dit virus veroorzaakt de dwergvergelingsziekte.

De bladluisbestrijding in het najaar en het vroege voorjaar heeft tot doel de overdracht van dit dwergvergelingsvirus via bladluizen te voorkomen. Alle wintergranen kunnen aangetast worden, maar de meeste schade is te verwachten bij wintergerst en vroegegezaaide wintertarwe.

Bladluisvluchten vinden immers plaats bij temperaturen van 10 tot 12 °C, wat de kans op aantasting vroeg in het najaar vergroot.

Voor de overdracht van het virus moeten de bladluizen echter ook virusdragend zijn. Die virulentie verschilt sterk van jaar tot jaar en van streek tot streek. Ze is enkel te bepalen met behulp van een laboratoriumtest. De graad van aantasting is afhankelijk van de grootte van de bladluispopulaties en de aanwezigheid van contaminatiebronnen, zoals met BYDV gecontamineerde graanopslag, grassen of onkruiden. Bladluizen raken geïnfecteerd

door zich te voeden met BYDV-besmette planten.

Bevorderlijke factoren

De aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van jaar tot jaar en van perceel tot perceel. Bevorderlijk zijn onder andere de aanwezigheid van bladluizen tijdens de voorafgaande zomer in graan- en maispercelen, wintergraanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden, vroege zaai van wintergranen, aanhoudend zacht weer en beschut gelegen wintergraanpercelen. Tijdens een zachte winter kunnen bladluizen overleven in wintergraan. Een vroege lente is eveneens bevorderlijk voor de aanwezigheid van bladluizen. In een perceel kunnen de bladluizen heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen, terwijl elders in hetzelfde perceel hoge aantastingsniveaus bereikt worden.

Symptomen van dwergvergelingsvirus

In wintergerst kan men in de herfst of op het einde van de winter pleksgewijs bladvergeling vaststellen. De bladtop verkleurt dan. Bij het doorschieten kan geremde groei, dwerggroei en een moeilijke aarvorming optreden. Bij een zware aantasting kan het graan zelfs afsterven.

In wintertarwe komen de eerste symptomen van een najaarsinfectie meestal pleksgewijs in het perceel (in haarden) voor. Na de winter worden ze zichtbaar als een geelverkleuring van de bladtoppen. Het virus vermindert de wortelgroei en veroorzaakt bij tarwe en haver een geel- of roodverkleuring van de bladtop en dwerggroei. Bij voorjaarsinfectie krijg je bij wintertarwe, verspreid over het veld individueel aangetaste tarweplanten waarbij het blad rood verkleurt, beginnend aan de bladtop. Bij het aangetaste gewas komen slecht afrijpende, rechtopstaande aren voor.

Bestrijding

Het dwergvergelingsvirus kan je aanpakken door de bladluizen te bestrijden met een insecticide, hetzij via gewasbestuiving, hetzij via zaaizaadbehandeling. Wanneer je zaaizaad zonder specifieke zaaizaadbehandeling tegen bladluizen gebruikt, wordt aanbevolen om niet te vroeg te zaaien, bij wintertarwe dus pas vanaf 15 oktober. De bladluizen zijn immers minder actief bij temperaturen onder 10 °C.

Tabel 1 geeft per graangewas de erkende bestrijdingsmiddelen weer. In de meeste gevallen wordt in de herfst voldoende resultaat bekomen met pyrethroiden. Wanneer de behandeling uitgevoerd wordt bij zacht weer (17 °C en meer), kan volgens prof. Michel De Proft van CRA-W het

FOTO: PATRICK DIELEMAN

Tabel 1 Erkende insecticiden voor bladluisbestrijding in wintergranen in de herfst - LCG 2011

Werkzame stof	Handelsproduct				Erkende toepassing in		Veiligheidstermijn
Naam	Naam	Dosis per ha	Toepassingen (max)	Bufferzone (m)	Wintergerst	Wintertarwe	Triticale (dagen)
			tegen dwergvergelingsvirus	(of driftreducerende techniek)			
Alfa-cypermethrin	Fastac (50 g/l)	0,20 l	2	20 m (90%)	x	x	x
Beta-cyfluthrin	Bulldock 25 EC (25 g/l)	0,30 l	1	5 m	x	x	x 56
Cyfluthrin	Baythroid EC 050 (50 g/l)	0,30 l	2	20 m		x	x
Cypermethrin	Cyperstar (200 g/l)	0,10 l	2		x	x	x
	Cytox (100 g/l)	0,20 l	2	10 m	x	x	x
	Sherpa 200 EC (200 g/l)	0,10 l	2		x	x	x
Deltamethrin	Decis EC 2,5 (25 g/l)	0,20 l	2	5 m	x	x	x
	Patriot (25 g/l)	0,20 l	2	5 m	x	x	x
	Splendid (25 g/l)	0,20 l	2	5 m	x	x	x
Esfenvaleraat	Sumi Alpha (25 g/l)	0,20 l	1	5 m	x	x	x
Tau-fluvalinaat	Mavrik 2F (240 g/l)	0,20 l	2 (herfst)	10 m	x	x	x
Lambda-cyhalothrin	Karate Zeon (100 g/l)	50 ml	2	5 m	x	x	x
	Lambda 50 EC (50 g/l)	0,10 l	2	5 m		x	x
	Ninja (100 g/l)	50 ml	2	5 m	x	x	x
	Ravane 50 (50 g/l)	0,10 l	2	5 m	x	x	x
Lambda-cyhalothrin	Okapi (5 g + 100 g/l)	0,75 l	1	5 m	x	x	x
+ pirimicarb							
Pirimicarb ¹	Pirimor (50%)	0,25 kg	2		x	x	x 7
Zetacypermethrin	Fury 100 EW (100 g/l)	0,10 l	2	20 m	x	x	x
	Minuet (100 g/l)	0,10 l	2	20 m	x	x	x

¹ Carbamaat**Tabel 2** Waarneming van bladluizen in Limburg en Zuid-West-Vlaanderen - LCG 2011

Waarnemingsplaats en -datum	Zaadatum	Ontwikkelingsstadium wintergerst	Planten bezet met minstens 1 bladluis (%)	Aantal bladluizen per plant	Ligging perceel
Limburg					
Gingelom (10/10/2011)	1/10/2011	2-blad	4,0		Niet beschermt
Heers (10/10/2011)	30/09/2011	1-2-blad	2,0		Niet beschermt, grenzend aan gras
Riemst (10/10/2011)	30/09/2011	1-blad	3,3		Niet beschermt, grenzend aan gras
Tongeren (11/10/2011)	27/09/2011	1-2-blad	0,0		Beschut gelegen perceel, grenzend aan gras
Zuid-West-Vlaanderen					
Spiere-Helkijn (10/10/2011)	23/09/2011	2-blad	6,8	2,1	Niet beschermt, grenzend aan gras
Zwevegem (10/10/2011)	23/09/2011	2-blad	6,1	2,2	Niet beschermt, grenzend aan groenbedekker

toevoegen van pirimicarb (ongeveer 70 g/ha werkzame stof) de effectiviteit van de pyrethroiden verbeteren. Bij droge en zonnige omstandigheden is het belangrijk om – bij het gebruik van insecticiden op basis van een pyrethroïde – voldoende water te gebruiken en om behandelingen te vermijden in periodes met felle zon.

Zaaizaadbehandeling

Om bladluizen te bestrijden kan het zaaizaad preventief behandeld worden met Argento. Dit middel combineert het insecticide clothianidin 250 g/l met een fungicide, namelijk prothioconazole 50 g/l. Argento is toegelaten voor de behandeling van zaaizaden van wintergerst, wintertarwe, triticale, rogge, haver en spelt. De zaadbehandeling mag alleen plaatsvinden in professionele zaadverwerkingsinstallaties.

Bij gebruik van zaaizaad dat behandeld is met Argento worden de wintergranen preventief behandeld. Daardoor kan een eventuele insecticidebehandeling na de uitzaai uitgespaard worden. Toch is het aangewezen om bij aanhoudend zachte weersomstandigheden en bij hoge blad-

luisdruk de bladluisaantastingen op de percelen op te volgen vanaf half november.

Waarschuingsberichten

In het najaar en – indien nodig – in het vroege voorjaar, wordt de bladluisdruk in wintergranen opgevolgd aan de hand van een netwerk van waarnemingsvelden verspreid over Vlaanderen. In die waarnemingsvelden voert men vanaf de opkomst van de wintergranen wekelijks bladluistellingen uit. De waarnemingen gebeuren in onbehandelde percelen wintergranen, maar indien nodig worden ook percelen wintergranen met insecticidebehandeling opgevolgd. De evolutie van de bladluisdruk en de adviezen die daaruit voortvloeien worden wekelijks bezorgd aan de LCG-leden via de LCG-akkerbouwberichten. Het is wenselijk dat de graanteler de mededelingen van het LCG verifieert met zijn eigen perceelsspecifieke waarnemingen alvorens hij een bestrijding uitvoert.

Het LCG bezorgde in het akkerbouwbericht van 12 oktober aan zijn leden de resultaten van de eerste bladluistelling (tabel 2). Die vond plaats op 10 oktober. Op 6 waarnemingsvelden met winter-

gerst kon een bladluistelling uitgevoerd worden. Op de overige percelen stond de wintergerst nog niet boven, of was ze nog niet ver genoeg ontwikkeld.

Zuid-West-Vlaanderen Op de 2 vroege gezaaide waarnemingsvelden in het zuidwesten van het land werd een iets hogere bladluisdruk vastgesteld dan in het oosten. Het aantal planten bezet met minstens 1 bladluis bedroeg respectievelijk 6,1 en 6,8%.

Limburg In het oosten van het land is de bladluisdruk op de 4 waarnemingsvelden eerder beperkt. Op 3 percelen werd minstens 1 week later gezaaid dan op de West-Vlaamse waarnemingspercelen. Het percentage planten dat met minstens 1 bladluis bezet is, varieerde tussen 0 en 4%. In Piringen (Tongeren) werden zelfs op een beschermt gelegen en relatief vroeg gezaaid perceel (zaai op 27 september) geen bladluizen gevonden. ■

Aan dit artikel werkten mee: Wendy Odeurs, BDB; Geert Haesaert & Veerle Derycke, HoGent & Daniël Wittouck, Inagro.